

AZON A SÚRÚ

Van úgy, hogy az ember csak él: csak ül,
csak áll. Szájából apró, zöld szavak
peregnek tompán és éretlenül;
néz és nem lát, s amikor lépne, csak

botolni képes. Kifordítva húzza
fel kedvenc krémszínű pulóverét.
A teáscsésze, ha most érte nyúlna:
egy érintés – máris robbanna szét.

Jó, hogy otthon gubbaszthat. Még a boltba
se megy le, inkább eszi azt, ami
maradt tegnapról: emészti magát,

lassan, rágódva. Ezer dolga volna,
s egybe se kezd. Ma, érzi, nem jut át
azon a sűrű... – kár is mondani.

Domokos Mátyás

PETŐFI NOSTER

Ki(k) a legnépszerűbb klasszikus és élő magyar költő(k) 2000-ben? – Ez a kérdés, ki-próbáltam, mindenkit felvillanyoz, és nyomban találgatni kezd, aki (még) verset olvas napjainkban Hunniában. A véletlen hozzájuttatott engem egyfajta, számokkal is alátámasztható válaszhoz. 2000 májusában a Magyar Rádió Rt., a XXI. század magyar drámájáért Alapítvány és a Magyar Versmondók Egyesülete *A magyar Messiások – ezred-évünk sorsfordulója a magyar lírában* címmel országos versmondó versenyt rendezett, melyen a versenyzők négy fordulón keresztül öt szabadon választott verssel vehettek részt. Összesen 750 vers címe és költőjének a neve került rá a nevezési lapokra, s ez a szám, ahogy hallom, a hivatásos közvélemény-kutató intézetek vizsgálódásai számára is figyelemre méltó mintavételnek tekinthető. Ezen a versenyen az ország minden részéből való s a társadalom minden rétegét életkor szerint is reprezentáló versenyzők vettek részt a tizenévesektől a hazai átlagéletkort jócskán meghaladó nagypapáig és nagymamáig; a versválasztások tényében megnyilvánuló ízlés-színkép és vonzódástrend tehát a lehető legsokrétűbb, amit – szerencsére! – a rendezvénysorozat hivatalos címébe foglalt kíváncsi sem befolyásolt, mert a zsűri (melynek elnöke voltam) egy-

öntetűen érzekelte, hogy minden résztvevő azokat a verseket választotta, amelyekhez a hivatalos elvárástól teljesen függetlenül leginkább vonzódik, s azokat adta elő, amelyeket a legjobban szeret.

Összesen 118 magyar költő 750 verse került tehát a nevezési listákra. (A szám egyébként nem egészen pontos, mert azokat a versszerzőket, akiket legfeljebb egy-egy község helyi, falusi rigmusfaragóiként regisztrálhattunk, nem szerepelnek az általam készített összesítésben.) Nos, a legnépszerűbb magyar költő, eleveneket és holtakat egyaránt beleértve: PETŐFI SÁNDOR. Meglepő és megnyugtató eredmény ez; meglepő, mert bárki irodalmárt megkérdeztem, mit gondol erről, senki sem tippelt Petőfire; s megnyugtató, mert a számok tükrében vagy, ha tetszik: a magyar líra szerelmeinek a szívében, Németh Lászlóval szólva, a jelszó változatlanul Petőfi. „*A magyar irodalomnak Petőfi a legnagyobb fénye*” az ezredfordulón is, s amit Németh László emlékezetes cikkében már 1934-ben diagnosztizált, hogy tudniillik „*sokan és sokféleképp akarták megszabadítani a magyar irodalmat ettől a mindent elnyomó Petőfi-emléktől*”, azt megvalósítani újabb hetven esztendő során sem sikerült, mert 81 Petőfi-vers címe szerepel a versválasztások egyesített listáján, ami az összmennyiségnek több mint tíz százaléka. S hadd tegyem hozzá, hogy nem az idősebb, hanem inkább a fiatalabb korosztályok favorizálták Petőfi Sándort, ami azt sugallja, hogy az ifjúság a mindjobban ránk burjánzó virtuális valóság korában is fogékony maradt a Petőfi-versben megjelenő „*nyílt csodára*”, ahogyan Kosztolányi mondta, változatlanul vonzó „*az ő isteni prózaisága*”, amelyvel ez a „*kedves lángész*” szemlélte és láttatta a világot.

De menjünk tovább, s nézzük: kik követik Petőfit? József Attila 77 és Radnóti Miklós 70 verssel, majd Ady Endre (67). Ettől a négyestől kissé leszakadva, de még mindig tekintélyes versszámmal következik Vörösmarty Mihály (34), Arany János (33), Kosztolányi Dezső (32) és Szabó Lőrinc (31), s őket követi Babits Mihály (27), Pilinszky János (24), Reményik Sándor (21), Nagy László és Tóth Árpád (20-20). A legkedveltebb élő költő pedig Kányádi Sándor (23). A felsorolt tizennégy költőtől származik a választott versek túlnyomó része, több mint hetven százaléka; a fennmaradó szűk harminc százalékon ezzel szemben több mint száz költő osztozik.

Hogyan alakul ennek a száz költőnek a sorrendje? Csokonai Vitéz Mihály (16), Dsida Jenő és Váci Mihály (12-12), Weöres Sándor (11), Márai Sándor és Ratkó József (10-10), Juhász Gyula (9), Szilágyi Domokos (8), Wass Albert (7), Berzsenyi Dániel, Csoóri Sándor, Nemes Nagy Ágnes, Zelk Zoltán (egyaránt 6-6), Garai Gábor, Illyés Gyula, Reviczky Gyula, a „*rímhányó*” Romhányi József, Vajda János, Vas István (5-5) valamint öt népballada. Négy-négy verssel szerepel Baka István, Gyóni Géza, Hegedüs Géza, Heltai Jenő, Kiss Anna, Kölcsey Ferenc, Utassy József; három-három verssel pedig Áprily Lajos, Bella István, Kálnoky László, Kecskeméti Vég Mihály (!), Mécs László, Sajó Sándor, Tompa Mihály. Két-két verssel következik Ábrányi Emil, Ágh István, Buda Ferenc, Csanádi Imre, Csorba Győző, Endrődi Sándor, Hajnal Anna, Horváth István, Janus Pannonius, Juhász Ferenc, Lakatos István, Madách Imre, Petri György, Rab Zsuzsa, Szentmihályi Szabó Péter, Szécsi Margit, Szép Ernő és Veres János. – Végül, de (ahogy mondani illik) nem utolsósorban egyetlenegy verssel szerepel ezen a listán Anavi Ádám, Balassi Bálint, Batsányi János, Benjámin László, Bertók László, Bisztray Ádám, Döbrentei Kornél, Fodor József, Gál Sándor, Gárdonyi Géza, Gulyás Pál, Gyulai Pál, Gyurkovics Tibor, Hárs György, Horváth Elemér, Jobbágy Károly, Karay Ilona, Keszthelyi Zoltán, Képes Géza, Király László, Kisfaludy Sándor, Kiss József, Komjáthy Jenő, Kormos István, Kovács András Ferenc, Lévay József, Magyar Lajos, Nadányi Zol-

tán, Nagy Gáspár, Orbán Ottó, Ozswald Árpád, Parancs János, Pátkai Tivadar, Pék Pál, Rákos Sándor, Rónay György, Szepesi Attila, Sziveri János, Szócs Géza, Tandori Dezső, Tompa László, Tóth Erzsébet, Tóth László, Várnai Zseni, Veres Péter, Végh György, Vészi Endre, Vihar Béla, Zalán Tibor.

A költőink népszerűségét firtató kérdésünkre tehát ezt „súgja” 2000 tavaszán a számok tükre, amiből persze botorság volna messzemenő és árnyalt következtetéseket levonni, de néhány tüneten nem árt elgondolkodnunk. A magam részéről meglepőnek és nyugtalanítónak vélem Weöres Sándor költészetének viszonylagos háttérbe szorítását, hiszen nemzedékek nőttek és nőnek fel változatlanul az ő gyerekeknek szánt versein, de úgy tűnik, hogy a BÓBITA, a GYÜMÖLCSKOSÁR, a GYEREKJÁTÉKOK, a ZIMZIMZIM, a HA A VILÁG RIGÓ LENNE anyaga és társaik, bár az egyetemes magyar líra csúcsteljesítményeihez tartoznak, a jelek szerint mégsem gyakoroltak, sajnos, maradandó hatást a lelkekre. Kisebb mértékben ugyanez elmondható Kormos Istvánról is, ha a VACKOR-versek hatalmas és tartós népszerűségére gondolunk. – Nem tudom, hogy mennyire meglepő, de mindenesetre nyugtalanító viszont a kortársi magyar líra roppant szerény jelenléte a verskedvelők körében: a választott versek alig hét százaléka, több mint ötven költőtől. (Hogy ezen belül az úgynevezett szövegköltészet, kísérletező, neo- és poszt-avantgárd líra jóformán semminémű konnexióval nem rendelkezik a verskedvelők körében, már jóval kevésbé meglepő, s minden előzetes közvélemény-kutatás nélkül is eleve nagy biztonsággal prognosztizálható fejlemény...) – Végezetül pedig ennek a váratlan és véletlen mintavételnek a legfőbb és legörvendetesebb tanulsága, szerintem, hogy e számok az irodalomtörténeti kánon, az irodalmi közízlés és a versolvasók ítéletének a maradéktalan egybeesését tükrözik a lista háromnegyed részét verseikkel elfoglaló tucatnyi költő esetében. Úgy tűnik, ebben az egyben még megvan a valódi nemzeti közmegegyezés 2000-ben.